



Põhikooli ajalooeksami teemad 2022

Eesti ajalugu		
	Teemad lahtikirjutatult	Mõisted, organisatsioonid, isikud
I	EESTI 1918–1944 Vabadussõda. Tartu rahuleping. Eesti Vabariik ja esimene põhiseadus. Majanduse arenguhooni. Ülemaailmse majanduskriisi mõju Eestile, 1934. aasta riigipööre, vaikiv ajastu. Eesti Vabariik rahvusvahelises suhtluses. Kultuurielu arenguhooni. Eesti Teise maailmasõja ajal. Juuniküüditamine. Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotus.	Parlamentarism, vaikiv ajastu, Tartu rahu, baaside leping, juunipööre, küüditamine, okupatsioon. Johan Laidoner, Konstantin Päts, Jaan Tõnisson.
II	EESTI 1944–1991 Eesti NSV valitsemine EKP kaudu, vastupanuliikumine, side läänemaailmaga, käsumajandus ja selle tagajärjed. Kultuurielu arenguhooni. Laulev revolutsioon, vastasseis erinevate poliitiliste jõudude vahel, IME majandusprogramm, suveräänsusdeklaratsioon, kodanike komiteede liikumine. Iseseisvuse taastamine.	Kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, metsavennad, massirepressioon, Balti kett, laulev revolutsioon. Arnold Rüütel, Edgar Savisaar.
III	EESTI VABARIIK 1991–2004 Põhiseadusliku riigikorra ülesehitamine, omandi- ja rahareform, võõrvägede lahkumine. Eesti Vabariigi välispoliitika: ühinemine rahvusvaheliste organisatsioonidega (ÜRO, EL, NATO), suhted naaberriikidega.	NATO, Euroopa Liit (EL). Lennart Meri, Mart Laar.

XX sajandi ajalugu		
	Teemad lahtikirjutatult	Mõisted, organisatsioonid, isikud
IV	MAAILM KAHE MAAILMASÕJA VAHEL Rahvusvaheline olukord sõdade vahel. Pariisi rahukonverents: otsused ja tagajärjed, Rahvasteliit, uued riigid, uued piirid. Saksamaa taasrelvastumine. Maailmamajandus kahe maailmasõja vahel. Riikide majanduslik olukord pärast Esimest maailmasõda, majandusliku õitsengu ajastu, suur ülemaailmne majanduskriis: suur depressioon ja selle põhjused, majanduskriisist väljumise erinevad teed, majanduskriisi mõju maailmale. Demokraatia ja diktatuurid kahe maailmasõja vahel. Demokraatia laienemine Esimese maailmasõja tulemusena, valimisõiguse laienemine, demokraatlike riikide iseloomulikud jooned, demokraatlikud ja mittedemokraatlikud liikumised, pealetung demokraatiale. Diktatuuride tekkimise põhjused, autoritaarsed ja totalitaarsed diktatuurid, diktatuuride iseloomulikud jooned. Euroopa poliitiline kaart: demokraatlikud ja diktatuuririigid.	Rahvasteliit, Versailles' süsteem, demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon. Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt.
V	TEINE MAAILMASÕDA 1939–1945 Rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel: Austria anšluss, Müncheni kokkulepe, MRP. Sõja põhjused, sõjategevus Euroopas ja Vaiksel ookeanil. Hitlerivastane koalitsioon: Atlandi harta, Teheran, Jalta, Potsdam. Murrang sõjas, teise rinde avamine, Saksamaa ja Jaapani purustamine. Holokaust.	MRP, Atlandi harta, holokaust, ÜRO.
VI	KÜLM SÕDA. NSVL JA IDABLOKI LAGUNEMINE Trumani doktriin, Marshalli plaan, võidurelvastumine. Külma sõja kriisid: Berliini blokaad, Berliini müür, Korea sõda, Kuuba kriis, Vietnami sõda. NATO, VLO, VMN. Muutused NSVL-is: perestroika, glasnost, uut moodi mõtlemine välispoliitikas, poliitilise elu reformimine, 1991. aasta augustisündmused. NSV Liidu taandumine Ida-Euroopast, idabloki lagunemine, Berliini müüri langemine, muutused majanduses ja poliitikas.	Külm sõda, kriisikolle, perestroika, glasnost. Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin.
VII	KULTUUR XX SAJANDIL. ELUOLU XX SAJANDI II POOLEL Kultuuri arengujooni. Kahepooluseline kultuurimaailm, näiteid massikultuurist. Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel. Teaduse ja tehnika areng, aatomiuuringud, infotehnoloogia, massikultuur, naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.	